

»Hvad kan regeringen på baggrund af statsministerens nytårstale om børnefamiliernes vilkår oplyse om regeringens planer om forbedring af børnefamiliernes arbejdsmæssige, tidsmæssige og sociale forhold?«
(Forespørgsel nr. F 32).

Medlemmer af Folketinget Annette Just (FP), Tom Behnke (FP) og Kirsten Jacobsen (FP) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvordan agter regeringen at sikre, at det første modtagerland i Schengensamarbejdet, der modtager flygtninge udefra, også bærer de fulde omkostninger, hvis flygtningene senere rejser til andre Schengenkonventionslande?«
(Forespørgsel nr. F 33).

Medlemmer af Folketinget Søren Søndergaard (EL) og Jette Gottlieb (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til trafikministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om gennemskueligheden af lovforslaget om taxikørsel (lovsforslag nr. L 141, folketingsåret 1996-97), ikke mindst hvad angår herboende udenlandske statsborgeres mulighed for at køre taxi i Danmark?«
(Forespørgsel nr. F 34).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 92:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af de i Bruxelles den 16. december 1997 undertegnede protokoller om Polens, Den Tjekkiske Republiks og Ungarns tiltrædelse af den Nordatlantiske Traktat.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 17/12 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helle Degn (S):

Efter at have levet i skyggen af to verdenskrige og militære opgør er Europa nu ved at træde ind i en ny æra, hele sårene og skabe et udelt Europa.

NATO-udvidelsen handler om at skabe et udelt Europa og udvide stabiliteten og sikkerheden. NATO-udvidelsen kan ikke håndteres isoleret rent politisk, men må ses i sin historiske, økonomiske og sociale sammenhæng.

Europakortet er ved at undergå meget store forandringer, som kræver, at vi samler os om de værdier, vi sætter højt: frihed, demokrati, respekt for individet og respekt for menneskerettighederne. Samling om disse værdier har før vist sig at være svære for Europa, men netop i disse år har vi ansvaret for, at denne proces tager form. Med dialogen herom, som holdes sideløbende i flere helt centrale fora, er vi nu midt i arbejdet med at nå frem til nye erkendelser af vore mål og vore egne begrænsninger. Hvem havde for blot nogle få år siden troet på et permanent NATO-Rusland-råd og et samarbejde? Men sikkerhedsmodellen for det 21. århundrede er nu under gradvis opbygning med den sociale stabilitet som det bærende element og det militære element som en tjener i denne proces, og netop procesudvikling er et kodeord i disse år.

Fra socialdemokratisk side vil vi gerne hilse Polen, Tjekkiet og Ungarn velkommen i NATO-gruppen og i det nye samarbejde, ligesom vi forudser, at de øvrige lande, som har meldt deres interesse for medlemskab, bliver en medvirkende del af hele denne procesudvikling. For os at se er ikke mindst de baltiske lande centrale brikker på skakbrættet.

For Socialdemokratiet er det vigtigt at følge demokrati- og omstillingsprocessen i ansøgerlandene. De er nået langt i omstillingen til markedstilpasningen, men ingen af os, som har iagttaget udviklingen, havde forestillet os, at det krævede så mange menneskelige ressourcer og en så velorganiseret civil sektor at glide ind som ligeværdige partnere. På samme måde må vi forudse, at selve omlægningen af NATO's struktur vil kræve en hel ny militær kultur, som jo ikke kommer af sig selv, men skal faciliteres af den tidssvarende demokratiske kultur, tankegang og respekt for individet.

Danmark, altså også Socialdemokratiet, tillægger Pfp-samarbejdet og kulturudviklingen i

det civile og militære samarbejde meget stor vægt og bidrager meget gerne aktivt til processen. Socialdemokratiet er ikke i tvivl om, at udvidelsen af NATO vil bidrage til fremme af demokrati og politisk stabilitet i Central- og Østeuropa, og en styrkelse af fælles og egne demokratiske institutioner og demokratisk kontrol med landenes væbnede styrker er det, der ligger os allerstærkest på sinde. Vi er nu inde i en overgangsfase, som vi følger meget nøje.

Valgene i Polen, Tjekkiet og Ungarn viser, at der skal arbejdes hårdt for at opbygge tillid til nye civile og militære institutioner. En valgdeltagelse ved de landspolitiske valg på under 50 pct. vidner om, at der skal brydes hul i mange mure af gammel mistillid. Demokratiet skal konsolideres, og konsolideringen kan fremmes, når de nødvendige institutioner er på plads. Her tænker jeg på politiske partidannelser, demokratisk valgte parlamenter og domstole.

Men vi taler ikke kun om en konsolidering på overfladen. Vi taler også om behovet for et konsolideret demokrati, hvor befolkningerne er med. Når korruption, magtmisbrug og mangel på folkeligt demokrati har hørt til dagens orden i de sidste 50 år, genoprettes tilliden ikke på 5-10 år. Det tager tid, og det kræver en meget stor og bevidst målrettet indsats fra politisk hold, ligesom det gør hos os selv her i Danmark, så vi kommer ud af det meget omtalte sneglehus og ser virkeligheden i dagens Europa i øjnene.

Regeringens hurtige udspil med en ratifikation af NATO's udvidelse med Polen, Tjekkiet og Ungarn hilser Socialdemokratiet velkommen, og vi vil gerne rose regeringen for den hurtige indsats. Vi tror, at Danmark, som et af de første lande – måske det allerførste land – der godkender og ratificerer tiltrædelsesprotokollerne, kan være med til at sende et signal ud i verden, som det er nødvendigt at sende netop nu, og vi kan anbefale beslutningsforslaget til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg lagde mærke til, at fru Helle Degn undlod at komme ind på de hårde aspekter, de militærpolitiske aspekter af NATO-udvidelsen, og derfor vil jeg godt spørge – for at komme direkte ind til benet af det, det handler om i denne debat: Anser Socialdemokratiet det overhovedet ikke for et problem, at man med NATO-udvidelsen og optagelsen af f.eks. Polen i NATO effektivt blokerer mulighederne for at skabe en atomvå-

benfri korridor ned gennem Europa og effektivt forhindrer muligheden for at få fjernet atomvåben fra en større og større del af det europæiske kontinent? Jeg håber, fru Helle Degn er klar over, at Polens optagelse i NATO jo betyder, at der kan føres atomvåben ind i Polen i noget, som NATO vil definere som en krigssituation.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Der var to punkter, jeg ikke omtalte, fordi vi fra socialdemokratisk side mener, de er af mindre væsentlig betydning, når vi taler om det konkrete ratifikationsforslag, vi her har til behandling. Det er ikke en generel politisk debat, men der ligger et konkret forslag på bordet, og derfor forholder vi os til det.

Jeg taler ikke om betalingen her og nu. Betalingen er i den politiske sammenhæng mindre væsentlig, og vi er klar til at betale den pris, der skal betales. Under behandlingen af de efterfølgende punkter på Folketingets dagsorden vil der blive diskuteret regnestykker, men det er ikke det, der er det centrale omdrejningspunkt i denne debat om denne ratifikationsssags behandling.

For det andet: Spørgsmålet om et atomvåbenfrit Europa har ikke noget med denne ratifikation og optagelsen af disse lande at gøre. Vi har den opfattelse, at en gensidig aftale om at få neddroset hele den atomare kapacitet, altså ikke bare i Europa, ikke skal afgøres i forbindelse med optagelsen af disse lande, men naturligvis må afgøres i de globale nedrustningsaftaler, der er i fuld gang med at blive forhandlet. De går ikke hurtigt nok efter vores smag, men de er i gang, og Europa kan kun afrustes og befries for atomvåbenarsenaler i forbindelse med globale aftaler, ikke i forbindelse med småaftaler. Den tid er passé, og derfor omtalte jeg ikke de punkter i mit indlæg på Socialdemokratiets vegne i denne debat.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg forstår fru Helle Degns svar således, at Socialdemokratiet i virkeligheden erkender, at Polens optagelse i NATO vil gøre det umuligt at etablere et atomvåbenfrit område i Baltikum, selvfølgelig også omfattende Polen, som jo vil være en helt central del af en sådan atomvåbenfri zone. De sidste bemærkninger, fru Helle Degn kom med, var jo en klar markering af, at dette forsøg på at skabe atomvåbenfri zoner,

som Socialdemokratiet tidligere har arbejdet aktivt for i forbindelse med nordisk atomvåbenfrihed, mener man ikke længere har betydning. Men det, at man umuliggør etableringen af en atomvåbenfri zone, hvor Polen er med, når Polen nu optages i NATO, har man altså åbenbart, som fru Helle Degn betegnede det, fra Socialdemokratiets side valgt at betale som prisen for Polens NATO-medlemskab. Det er man åbenbart indstillet på.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Man har jo før hørt, at det bedste er det godes fjende, og det, fru Helle Degn talte om her, var: Hvad skal vi med atomvåbenfri zoner i Europa? Den tid er passé. Nu skal vi have atomvåbenfrihed over hele linjen globalt set, og vi skal i hvert fald have nedroslet disse atomvåben.

Men så vil jeg godt høre en kommentar til det forhold, at Jeltsin vistnok i april eller maj sidste år fortalte Clinton i Helsinki, at han nok skulle sørge for, at den russiske Duma ratificerede den såkaldte START II-aftale om atomnedrustning. Det har vist sig, at det kunne han aldeles ikke sørge for, for han er løbet ind i modstand hos et flertal i den russiske Duma, ikke bare blandt kommunister og nationalister, men også blandt de liberale og socialdemokratiske medlemmer af Dumaen.

Og hvorfor nu det? Jo, de siger: Denne NATO-udvidelse er uacceptabel for os, og derfor vil vi ikke ratificere START II-aftalen. Det vil sige, at der er en modsætning mellem denne velsignelsesrige NATO-udvidelse, som jeg kan forstå, Socialdemokratiet er så begejstret for, og ønsket om en storstilet global atomnedrustning.

Og man vil så ikke engang acceptere en delvis atomnedrustning i Europa, som dog stadig ville være mulig. Det er ret forbløffende.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Til begge de herrers indlæg vil jeg blot knytte den kommentar, at diskussionen om atomvåbenfri zoner i Europa eller dele af Europa ikke kommer videre i diskussionen i forbindelse med ratifikation af nye medlemslande i NATO-organisationen.

Den diskussion bringes videre i et helt andet sæt af forhandlinger. Det er jo netop derfor, jeg i min tale understreger betydningen af, at der sideløbende i mange centrale fora også føres

drøftelser om f.eks. at befri denne verden for det meget store arsenal af atomvåben.

Den bestræbelse støtter Socialdemokratiet. Det er vigtigt at gøre det i den rigtige organisation, på det rigtige tidspunkt, og det gælder også i forbindelse med sagens behandling her i Folketinget. Den sags behandling hører ikke til under denne debat, som er et spørgsmål om ratifikation eller ej.

Om vi kan få mere eller mindre atomar nedrustning i det europæiske område, er en drøftelse, en forhandling, der føres i nogle andre fora. Den diskussion deltager vi gerne i, når det er relevant, og når det er den relevante organisation og det relevante tidspunkt at diskutere denne nedrustning på. Så er vi med.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Så vil jeg da gerne spørge fru Helle Degn, hvilken sandsynlighed fru Helle Degn mener, der er for, at disse andre forhandlinger i andre fora vil give resultat inden for overskuelig fremtid.

Jeg deltog i Forsvarskommissionens besøg i Moskva sidste år, og det var så helt klart og tydeligt, at der ikke var udsigt til, at den globale reduktion af atomvåbnene, som var blevet aftalt, og som Jeltsin havde lovet Clinton at få igennem, ville komme igennem Dumaen. Og det var ikke specielt på grund af kommunistisk og nationalistisk modstand; det var også de liberale og, hvad jeg ville kalde socialdemokratiske medlemmer, som var imod.

De havde en række indvendinger, som det vil tage for lang tid at komme ind på her, men en af dem var NATO-udvidelsen og den måde, NATO-udvidelsen sker på, nemlig ved simpelt hen at integrere disse østeuropæiske lande og fremskyde NATO's grænser til Ruslands og Ukraines grænser. Det blokerede for denne atomnedrustning.

Derfor må jeg spørge: Hvad har fru Helle Degn at have det i, når hun henviser til, at vi satser på disse andre forhandlinger? Det vil jeg gerne have at vide.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Fru Helle Degn omtalte i sin ordførertale slet ikke spørgsmålet om atomvåben i denne sammenhæng. Men jeg vil også gerne drøfte det med fru Helle Degn og stille hende et direkte spørgsmål.

Anser fru Helle Degn, at risikoen for anvendelse af atomvåben bliver større eller mindre eller uberørt af den ratifikation, vi her har på dagsordenen?

På forhånd tak for svaret.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Først til hr. Gert Petersen: Jeg tror på en ny dialog. Vi har for første gang i verdenshistorien fået etableret et permanent NATO-Rusland-råd, og vi har forhandlinger kørende af mere global karakter, som jeg tror på, og hvor vi også vil se løsninger.

Hvis man i øvrigt spørger om perspektiverne i de andre forhandlinger i forskellige regi, tror jeg, at den atomare del af trusselsbilledet vil ændre sig – desværre – fordi jeg desværre tror, at verden vil se det, der er endnu værre, altså bakteriologisk krigsførelse, kemikaliekrigsførelse. Vi vil se ondskenen florere gennem andre metoder. Derfor tror jeg, at den diskussion vil ændre sig.

Når jeg siger det, skal det også være et svar til hr. Arne Melchior, også fordi den amerikanske præsident i november måned fremlagde en ny doktrin for en atomar nedrustning af den amerikanske atomare kapacitet som et signal til andre om, at nu skal den proces i gang. Det skal vi have lidt nærmere oplysning og diskussion om også i Det Udenrigspolitiske Nævn. Derfor vil der blive stillet spørgsmål, så der bliver anledning til en diskussion om den atomare sikkerhedsstrategi, sådan som den også nu er præsenteret fra den amerikanske regerings side som en reaktion på den nye tid og efter-koldkrigsæraen, som vi nu er på vej ind i.

Svend Aage Jensby (V):

Det kan næppe overraske, at Venstre helhjertet støtter det foreliggende forslag om, at Danmark kan ratificere de tre protokoller om Polens, Ungarns og Den Tjekkiske Republiks indtræden i NATO. Det ved man fra møder i Det Udenrigspolitiske Nævn, og man ved det også fra den dagsorden, som Venstre var medforlagsstiller til, og som samtlige partier bortset fra netop SF og Enhedslisten vedtog under forespørgselsdebatten den 6. februar 1997. Siden da har det været velkendt, at Venstre går ind for en udvidelse af NATO.

Vi havde ønsket en større udvidelse end den, der blev vedtaget på topmødet i Madrid den 8. juli 1997, således at blandt andet de baltiske

lande var kommet med i denne, om jeg så må sige, ombæring. Det ved jeg også, at både udenrigsministeren og forsvarsministeren ihærdigt har arbejdet for.

Nu hilser vi det velkommen og med tilfredshed, at det ligger fast, at nye optagelsesrunder vil følge. Balterne, som i 50 år har lidt ufatteligt under sovjetisk besættelse, og andre lande i Central- og Østeuropa ved, at også de vil få en invitation inden for en overskuelig tid. Det kan man jo glæde sig over, at man også ser i pressen – i går, tror jeg det var, eller i dag – i nye meldinger fra præsident Clinton.

Venstre støtter udvidelsen af NATO af mange grunde, først og fremmest fordi Polen, Ungarn og Tjekkiet som frie og suveræne demokratiske lande ønsker at blive medlemmer. Det er, som det følger af Helsinki-slutakten fra 1975 og sågar også er anført i NATO-Rusland-akten deres ubestridelige ret at vælge de alliancer, de selv ønsker. Der er ikke nogen, der har tvunget de tre lande til at blive medlemmer – de ønsker det selv.

For det andet ville det være et moralsk svigt, synes jeg, af dimensioner, hvis vi i Vesteuropa, der blandt andet takket være USA's hjælp og medlemskab af NATO har kunnet opbygge et velfærdssamfund og leve i frihed, nu pludselig vendte de tre lande, som vi taler om her, ryggen, de lande, som i 45 år er blevet udnyttet og berøvet deres frihed, og som vi ikke kom til hjælp i 1939 – jeg tænker her især på Polen, men også de øvrige lande – eller i 1956 i Ungarn eller i 1968 i Tjecoslovakiet, da disse landes frihedstrang blev knust af sovjetiske tanks og likvideringer.

For det tredje indebærer NATO-udvidelsen ikke en trussel mod Rusland. NATO har aldrig været og er ikke en angrebs- men en forsvarsalliance. Vi taler i dag om et nyt NATO, der har nedskåret sine styrker og militære potentiel enormt i Europa, ændret sin strategi til at blive en krisestyingsalliance, om man så må sige; der vil ikke blive placeret atomvåben eller udstationeret tropper i de nye lande under de nu kendte forhold. Derfor er udvidelsen ikke en trussel, men et spørgsmål om tryghed for de lande i Central- og Østeuropa, som med NATO's kollektive forsvarsprincip ønsker at sikre sig mod en gentagelse af fortidens oplevelser.

For det fjerde finder vi, at udvidelsen skaber en ny sikkerhedsstruktur i Europa, hvor deltagelse og integration i NATO, EU, OSCE og i

Partnerskab for Fred hver for sig og tilsammen giver en enestående chance for at sikre stabilitet, fred og fremme af menneskerettigheder i Europa. Det er en sikkerhedsstruktur, der skal udnyttes – ikke uden, men sammen med Rusland, som får en enestående chance for at øve indflydelse på Europas sikkerhedsstruktur i fremtiden, hvis vel at mærke Rusland ønsker det.

Og hvorfor skulle Rusland ikke det? Jeg finder, at der under udvidelsesforhandlingerne er taget overordentlig vidtgående hensyn til Rusland. Jeg tænker på indholdet af NATO-Rusland-akten og Det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd, hvor nu 44 Pfp-lande og NATO-lande sammen deltager, og jeg tænker også på den økonomiske støtte og optagelse i G7-kredsen, som USA har stillet Rusland i udsigt.

Alt sammen er det indrømmelser, som naturligvis er givet, uden at Rusland – hvad jeg også ville have været overordentlig betænkelig ved – har fået vetoret med hensyn til nye udvidelsesforhandlinger eller gennemførelse af fornødne militære foranstaltninger i NATO-sammenhæng.

Jeg håber, at Danmark kan blive det første af samtlige 16 NATO-lande, der kan ratificere aftalen, og derfor kan Venstre som sagt støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Til det har jeg specielt et spørgsmål om de baltiske lande, og det er et spørgsmål til hr. Jensby.

Da vi sidst havde en forespørgselsdebat om dette, det var den 7. februar 1997, blev det understreget både fra Venstres og De Konserveratives side, at endte man i den situation, vi nu er endt i, at de baltiske lande ikke kom med, så stod de baltiske lande i en forværret sikkerhedspolitisk situation, fordi man havde et skuffet Rusland som nabo.

Hr. Jensby sagde så med henvisning til information i dag, at der nu var yderligere håb om, at de baltiske lande vil komme med. Jeg vil godt spørge, hvad hr. Jensby har at have det håb i. Informations korrespondent, Martin Burcharth, skriver, og jeg citerer fra afslutningen:

»Balterne havde håbet at opnå sikkerhedspolitiske garantier fra USA i deklARATIONEN, men det lykkedes ikke.«

Hvad har balterne da fået? De har fået nogle pæne, men fuldstændig uforpligtende ord, der

gør, at balterne lige præcis er endt i den situation, der sikkerhedspolitisk er den værst tænkelige af alle.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Jensby kan ikke komme ud af de gamle koldkrigsbilleder og benægter jo heller ikke, at hans støtte til NATO-udvidelsen hænger sammen med, at han faktisk opfatter Rusland som en trussel. Han er altså med til at genskabe gamle fjendebilleder.

Så mener han, at han har et moralsk ansvar, og der er jo ikke et øje tørt, når man hører hr. Jensby tale om, hvordan man skal forsvare demokratiet og rykke frem osv. Men hvordan går det med det moralske ansvar, når man så må konstatere, at hvis det nu var rigtigt, at der var en russisk trussel, ja, så er de lande, der i givet fald måtte være dem, der var stærkest ramt af denne trussel, nemlig Ukraine og de baltiske lande, lige netop de lande, man har valgt ikke at invitere til NATO-medlemskabet?

Jeg vil godt spørge hr. Jensby: Hvordan har hr. Jensby det med sin fine moral, når vi må konstatere, at moralen altså kun rækker til at optage de lande, hvor risikoen ikke er til stede?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Så fik vi igen at vide, at de dér tre lande, der er tale om, skal ind i NATO, fordi de så gerne selv vil.

Jeg tror egentlig nok efter alle meningsmålinger at dømme, at i Polen er der et flertal i befolkningen for at blive medlem. Men det er jo ganske interessant, at samtlige meningsundersøgelser i Tjekkiet viser, at det ikke er mere end en tredjedel eller sådan noget af indbyggerne, som er interesseret i at komme ind i NATO.

Så er der et af landene, hvor de har haft en folkeafstemning, og den var overordentlig interessant. Og jeg ser godt nok i bemærkningerne til beslutningsforslaget, at der står, at et stort flertal af de vælgere, der stemte, gik ind for indmeldelse i NATO. Det er da fuldkommen rigtigt – 85 pct., det er meget. Men det var altså kun 49 pct. af vælgerne, der stemte; resten blev hjemme. Og så var der altså nogle få af dem, der gik derhen, der også stemte imod.

Det giver et slutresultat på en 42-43 pct. af de ungarske vælgere, som efter en enorm propagandaoffensiv i fjernsyn og i alle medierne tog sig sammen til at stemme for deltagelse i NATO

– mellem 42 og 43 pct. Hvis det havde været jallet i 1953, var den danske grundlov ikke blevet vedtaget dengang, så var den blevet forkastet.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Jeg vil blot lige minde om, at også i 1998 gælder reglen om, at korte bemærkninger højst må vare et minut.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Til hr. Søvnald:

Jeg tror ikke, vi når ret meget længere i dag med hensyn til diskussionen om de baltiske lande. Som jeg sagde i mit indlæg, er vi i Venstre overordentlig tilfredse med den indsats, der af den danske regering, af forsvarsministeren og udenrigsministeren, er gjort med hensyn til bestræbelserne på at få de baltiske lande med. Jeg har en helt klar opfattelse af, at disse bestræbelser vil blive fortsat også i fremtiden, og også for andre lande. Så jeg ser ikke, at der er opstået et sikkerhedspolitisk vakuum derovre, og jeg tror også, balterne selv ved det. Jeg har set pressemeldinger, der tyder i den retning.

Hr. Albrechtsen taler om noget i retning af, tror jeg det var, at jeg skulle repræsentere de gamle koldkrigere. Jeg skal ikke føle mig fristet til at sige, hvad hr. Keld Albrechtsen fortsat repræsenterer, en sådan diskussion når vi jo ikke ret langt med. Nej, jeg taler ikke om en koldkrigssituation, men vi har et moralsk ansvar for at støtte de lande, som nu kommer ind, og det vil jeg fastholde. Hr. Albrechtsens moral kan have en anden vinkel end min, men sådan er min, og jeg er altså ordfører for Venstre, så det er Venstres holdning.

Til hr. Gert Petersen:

Jamen vi må tage de afstemninger. Jeg kender også resultatet af afstemningen i Ungarn. I Tjekkiet og Polen forstår jeg, at der efter forfatningen ikke er mulighed for at bringe spørgsmålet til afstemning. Det er rigtigt nok, at der var en minimal interesse for afstemningen i Ungarn, men vi må jo respektere den interesse, der blev udvist, som udtryk for, at 85 pct. af dem, der stemte, altså går ind for NATO-sammenslutningen. Vi vil også herhjemme være bundet af et flertal i langt de fleste situationer, når vi sender noget ud til folkeafstemning, bortset fra grundlovsændringer.

Jens Jørgensen (KF):

Den 5. marts 1946 stod den på daværende tidspunkt forhenværende britiske premierminister Winston Churchill på Westminster College ovre i Missouri i USA og holdt den tale, der senere blev karakteriseret som Fultontalen, den tale, hvor han beskriver situationen i Europa, i Centraleuropa og i Østeuropa, en form for status efter Anden Verdenskrigs afslutning. Han siger i et afsnit af talen følgende:

»Verdens sikkerhed kræver en ny enhed i Europa, som ingen nation for stedse skal holdes uden for.«

Europa lå delt, lå brændende, kan man sige, efter 1945. Man fik skabt et NATO i 1949. Det var et første og nødvendigt skridt, synes i hvert fald Det Konservative Folkeparti.

Det, der herefter er pågæet, er en række forhandlinger, ikke påtvunget de tre lande, vi taler om, men ønsket af de tre lande. Tager man Polens præsident, Kwasniewski, udtaler han:

»Polen deler alle alliansens grundlæggende værdier, dens forpligtethed over for demokrati- et, menneskerettighederne . . .« osv.

Tilsvarende sætninger om demokratiet kan man læse i udtalelser fra Ungarns udenrigsminister, Laszlo Kovacs, og man kan føje Vaclav Havel til med samme formuleringer om demokratiet.

Der har været sagt mange ting om baggrunden og forudsætningerne for det her. Jeg tror, det er et vigtigt og et rigtigt skridt i en udvikling, hvor Europa bliver stadig mere fredeliggjort. Det er det, vi ønsker, og det er det, de tre lande selv har bedt om. Det er de tre lande, som det også fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslaget, man har taget stilling til, og man har i løbet af november måned tilkendegivet, at man synes, det er en rigtig udvikling.

Derfor støtter Det Konservative Folkeparti det beslutningsforslag, regeringen har lagt frem.

Villy Søvnald (SF):

Det er jo en ganske stor beslutning. Folketinget i dag diskuterer. Den amerikanske anerkendte diplomat George Kennan har karakteriseret den på følgende måde: »Den mest skæbnsvangre fejltagelse i amerikansk politik efter den kolde krig.«

Hvis nogen nu skulle formode, at det gør han af kærlighed til venstreorienterede bevægelser i verden i øvrigt, så tager man fejl. Det er nemlig faderen til inddæmningsteorien i sin tid over for Sovjet, vi har med at gøre. Det er ham, der

advarer. Hvorfor gør han det? Det gør han, fordi der i sikkerhedspolitiske dokumenter tilbage fra starten af 1990'erne og op til nu er sket en kolossal forskydning i ordvalget. Fra at vi skulle nå det mål, som også den socialdemokratiske ordfører karakteriserede, med et helt Europa, et udelt Europa, har vi pludselig bevæget os til en dagsorden, der hedder, at vi nu sætter nye skillelinjer.

Det er ærgerligt, for det er første gang i den generation, jeg tilhører, at vi havde mulighed for at lave et helt, sammenhængende og nedrustet Europa, altså bære videre på det, der var drømmen i 1980'erne og starten af 1990'erne. Så forskellig er dagsordenen blevet på noget mindre end 10 år. Det, vi i dag diskuterer, er forslag, der grundlæggende er båret af de gamle fjendebilleder.

Regeringen skriver i den skriftlige fremsættelsestale:

»Det er regeringens opfattelse, at Polens, Den Tjekkiske Republiks og Ungarns tiltrædelse af Den Nordatlantiske Traktat vil forøge det nordatlantiske områdes sikkerhed.«

I SF er vi af den stik modsatte opfattelse, nemlig at vi med denne skæbnesvangre beslutning er i færd med at begå en fejltagelse.

Alle forsvarspolitiske ordførere ved fra et besøg i Rusland, at alle politiske kredse i Rusland har advaret imod udvidelsen. Jeg tror, mange tog derover med en formodning om, at det nok var specielt nationalisterne og kommunisterne, men det var det ikke, det var alle kredse i Rusland, der advarede.

Derfor er det ene sikre resultat af denne beslutning en svækkelse af reformkræfterne i Rusland, og det andet sikre resultat er, at det bliver ganske besværligt at lave nedrustningsaftaler. Alle ved, at den russiske Duma har udskudt godkendelse af START II-aftalerne netop på grund af udvidelsen her. Alle ved også, at Rusland vil skifte over og lægge øget vægt på atomvåbenstrategien. Men frem for alt mødte vi russiske politikere fra vel alle lejre, der spurgte fulde af undren: Hvorfor udvidelsen efter ophævelsen af Warszawa-pagten, efter Tysklands genforening og efter de politiske forandringer både i Rusland og i de lande, der tidligere var en del af Sovjetunionen? Hvorfor det her? Vi mødte ikke alene undren, jeg tror også, vi mødte bitterhed. Jamen, spørger nogle, skal Rusland da diktere den sikkerhedspolitik? Og svaret er i sagens natur: Nej, det skal vi selv ud fra en analyse af, hvad vi mener bedst tjener

danske og europæiske sikkerhedspolitiske interesser, og det gør en sikkerhedsarkitektur, der inddrager Rusland og ikke kun delvis, som ved NATO-Rusland-Rådet, hvor Rusland jo, som også understreget af hr. Jensby, reelt er udelukket fra NATO's beslutninger.

Da vi sidst diskuterede spørgsmålet her, lå det ordførerne meget på sinde, at de baltiske lande kom med. Jeg kan huske, at den daværende konservative ordfører, hr. Per Stig Møller, sagde, at hvis vi får en udvidelse, der ikke omfatter de baltiske lande, er de baltiske lande i den værst tænkelige situation. Jeg vil bare konstatere, at hvis hr. Per Stig Møller havde ret, befinder de baltiske lande sig i den værst tænkelige situation. Hvordan har Det Konservative Folkeparti det med det? Alle ved jo, at de baltiske lande ikke kommer med i NATO af grund, som jeg ikke behøver at nævne.

Da statsministeren rundede det sociale topmøde af i København i marts 1995 sluttede han af, syntes jeg, med meget kloge ord. Han sagde: »Nu er tiden til at flytte midler væk fra militær til økonomisk, social og miljømæssig udvikling.« Det var en klog konklusion på afslutningen af den kolde krig. Hvad er det, vi er i gang med her? Det stik modsatte, nemlig igen at sætte en dagsorden, der betyder oprustning, der betyder at binde midler til militær, som i stedet kunne have været anvendt til økonomisk fremgang, social udvikling og miljømæssig oprydning. Dem binder vi nu til en ny runde i kaprustningen.

Jeg skal runde af med at sige, at SF vil stemme nej til det her forslag. Vi vil gøre, hvad vi formår for, at det ikke bliver til noget, og derfor det forslag om en folkeafstemning, som vi skal behandle bagefter. Vi synes, det er en forkert beslutning. Vi synes, den gode beslutning fra starten af 1990'erne var at fortsætte med at udbygge OSCE som det omfattende sikkerhedspolitiske organ i Europa, der muliggjorde vidtgående nedrustningsaftaler, og som for alvor tog fat på de konfliktskabende forhold på det europæiske kontinent.

Jørgen Estrup (RV):

Beslutningen om NATO's udvidelse er et led i en proces, hvis mål er klart defineret som at skabe et kollektivt sikkerhedssystem, der omfatter hele Europa. Det er ikke det afsluttede skridt i processen, vi står over for her. Jeg synes, der er al mulig grund til at understrege, at det tværtimod er et meget indledende skridt,

hvilket også er fastslået fra NATO's side og fra alle de involverede landes side.

Det, vi skal tage stilling til i dag med ratifikation af traktaten og gennem det beslutningsforslag, der nu foreligger, er, om vi i et rimeligt omfang har fået opfyldt de forudsætninger, som Folketinget stillede undervejs.

Hvis man går tilbage til debatten den 6. februar sidste år, var forudsætningerne for det første, at processen ikke måtte føre til nye skillelinjer i Europa, for det andet, at man skulle tilgodese Ruslands sikkerhedsinteresser uden vetoret, for det tredje, at det skulle styrke OSCE, og for det fjerde, at der ikke skete deployering af a-våben i de nye lande.

Når man tager et blik ned over, hvad der er sket, synes jeg klart, man kan fastslå, at de forudsætninger i rimeligt omfang er opfyldt. Det er understreget, at dette er en åben proces, og at udvidelsen ikke på nogen måde er færdig med det, der her er tale om, nemlig udvidelse med tre lande. Derfor er jeg fundamentalt uenig i det, hr. Søvnal tidligere sagde. Jeg mener, det er galt og i strid med kendsgerningerne at prøve at skildre dette, som at man nu bevidst har en dagsorden, der hedder nye skillelinjer, og det vil jeg under ingen omstændigheder acceptere som værende rimeligt. Det ville i øvrigt også set med radikale øjne betyde, at man ikke kunne gå ind for en sådan udvidelse.

I øvrigt skal jeg i den sammenhæng også understrege, at de lande, som ikke er med i første omgang, bestemte heller ikke har den opfattelse, som hr. Søvnal gav udtryk for.

Hvad angår spørgsmålet om inddragelse af Rusland, hvor jeg er ganske enig i, at dette er et fundamentalt spørgsmål, er der indgået aftaler med Rusland. Der er nedsat et særligt NATO-Rusland-råd og dermed også gjort ganske betydelige fremskridt i samarbejdet med Rusland.

Rusland er så stor en nation, at man ikke kan regne med uden videre at indpasse den fra den ene dag til den anden i en ny struktur, men at det er et centralt spørgsmål, er der ingen tvivl om. Det er på den anden side også et spørgsmål af en sådan karakter, at man ikke blot kan lytte til Dumaen og tage, hvad Forsvarskommissionen hørte i foråret til efterretning og gøre det til det danske standpunkt. Rusland kan ikke få vetoret.

De ting, der yderligere er føjet til om forstærket Pfp-samarbejde, om Det Nordatlantiske Samarbejdsråd etc., er ting, der også vil bidrage

til at styrke OSCE og dermed den tredje af de forudsætninger, jeg snakkede om.

Endelig er der så den hensigtserklæring, som NATO har afgivet om ikke at ville deployere a-våben. Jeg havde gerne set, at dette havde været mere end en hensigtserklæring, en bindende forpligtelse, men det er ikke ensbetydende med, at forudsætningerne derved er bristet. Tværtimod må man sige, at NATO klart er gået i den retning, som man bør gå på det her område.

Konklusionen set med radikale øjne er derfor klar.

Dette bidrager til det nye sikkerhedssystem, som vi har brug for i Europa, og det opfylder i øvrigt de ønsker og forudsætninger, som blandt andet de tre lande, der nu får invitationen, har haft.

Dermed har vi taget et skridt, som er med til at sikre, at det nye Europa ikke falder fra hinanden, og at vi ikke får tilstande, som minder om dem, vi havde i 1920'erne og 1930'erne, hvor hvert land gik sine egne veje, og hvor den ekstreme nationalisme derfor fik lov til at præge billedet af sikkerheden i Europa.

Det, vi er på vej til, er at skabe et sikkerhedssystem, hvor man indordner sig, hvor man afgiver suveræniteten, og hvor man derved opnår fælles sikkerhed, og vi støtter meget gerne denne ratifikation. Jeg mener i øvrigt, at det vil være naturligt og rimeligt, at vi hurtigt gennemfører folketingsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at hr. Estrup selv opregner fem betingelser. Blandt andet det, at der ikke må komme atomvåben ind i de nye NATO-lande, hvorefter han åbenhjertigt konstaterer, at den betingelse altså ikke blev opfyldt. Der kom ganske vist en hensigtserklæring, men ingen bindende garantier for, at der ikke kommer atomvåben ind i disse lande. Hr. Estrup mener alligevel, at hans betingelser er blevet opfyldt. Det er jo ganske fantastisk.

Jeg vil godt spørge hr. Estrup – som ser det her som et første skridt i en proces, og jeg går ud fra, at hr. Estrup dermed mener, at de næste skridt i processen bliver yderligere optagelse af lande i NATO – om hr. Estrup mener, at han har gavnet forholdet mellem Rusland og Vesten ved dette første skridt, og om hr. Estrup mener, at de næste skridt, som bliver yderligere optagelse af nye lande og yderligere fremrykning af

NATO mod øst, kan være en proces, som til stadighed vil skabe et bedre forhold mellem Rusland og Vesten.

Mener hr. Jørgen Estrup i ramme alvor, at en sådan stadig tarring og udfordring af Rusland kan være en proces, som kan hele Europa og hindre dannelsen af nye skillelinjer?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Estrup introducerede en form for ny logik, som jeg må indrømme, at det er svært at være oppe imod. Hr. Estrup sagde nemlig, at det ikke er en dagsorden med nye skillelinjer, for sådan en dagsorden ville De Radikale ikke kunnet have støttet. Det må man sige er logik for vide-rekomne, men det er klart, at det indeholder den mulighed, at hr. Estrup tager fejl.

Jeg sidder med en voldsom trang til at spørge, om det virkelig er det samme besøg, vi har været på, hos de samme russiske politikere. Det er ærgerligt, at vi med de dokumenter, vi har, er pålagt tavshedspligt i Forsvarskommissionen, for man kan altså ikke udlægge et eneste af udsagnene fra de russiske politikere som en accept af det, man er i gang med nu; men man kan lade være med at lægge vægt på dem. Det er det ene, jeg godt vil sige.

Det andet er: Er det ikke farligt også set fra et radikalt synspunkt, når man tager et sikkerhedspolitisk skridt, der gør, at START-aftalerne om nedrustning på atomområdet bliver umuliggjort? Er det ikke farligt? Er det rigtige skridt at tage? Er det den vej, man så at sige vil gå videre ad?

Når man læser dokumenterne – jeg ved, at hr. Estrup også læser dokumenter af sikkerhedspolitisk karakter – er den forskel, der er i tonefaldet fra starten af 1990'erne til i dag, så ikke også for hr. Estrup påfaldende? Er den vej, vi har betrådt, et skridt i den rigtige retning i forhold til en europæisk sikkerhedsarkitektur?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg gad vide, om hr. Estrup, ordfører for Det Radikale Venstre, et parti med dybe parlamentariske traditioner, gjorde sig helt klart, hvad han sagde: man skal ikke blot lytte til Dumaen. Det svarer til, at de nuovre i det russiske parlament sagde, at man ikke blot skal lytte til det danske Folketing.

Måske er det ordet »blot«, der så skal tjene til undskyldning, for selvfølgelig kan man også

lytte til andre røster i Rusland – det vil jeg slet ikke nægte – f.eks. præsidenten, og det er jo ganske interessant, at præsidenten ikke har villet/turdet forelægge samarbejdsaftalen med NATO for Dumaen. Den er ikke blevet og skal ikke ratificeres; det siger noget om hele situationen.

For at spare tid vil jeg sige, at Dumaen er det folkevalgte russiske parlament, og ved sidste valg var der ikke noget slør i rattet, og det foregik rimeligt. Alle meningsmålinger peger i retning af, at den nuværende flertalskonstellation vil blive styrket i den nyvalgte Duma, når det kommer dertil.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Må jeg ikke starte med at tage det op, som hr. Gert Petersen talte om, og som vist i øvrigt også hr. Villy Søvnald var i gang med, i og med at hr. Villy Søvnald sagde, at der ikke var et eneste udsagn fra Dumaen, som var positivt, og det er rigtigt. Men skal jeg opfatte de to SF-ordførere som givende udtryk for, at man ønsker, at Rusland har vetoret i disse spørgsmål? Hvis det er det, der bliver sagt, så synes jeg, at det skal siges direkte.

Min henvisning til, at man ikke alene kunne tage Dumaen til indtægt eller det modsatte, skyldes naturligvis, at man ikke kan give et enkelt land vetoret i spørgsmålet om den europæiske sikkerhed. Her vil jeg gerne høre, om SF har den modsatte opfattelse.

Dernæst må jeg sige til hr. Albrechtsen, at når det drejer sig om a-våben, så bliver der ikke hverken fra min eller fra Folketingets side stillet bestemte krav om bindende garantier. Det, der er blevet stillet op som forudsætning, er, at vi ikke ønsker deployering af a-våben i de nye lande. Det er også det, NATO ønsker, og dermed er jeg helt uforstående over for hr.

Albrechtsens påstande om, at forudsætningen er bristet. Den er aldeles ikke bristet! Den kunne være strammere formuleret, og det havde jeg gerne set.

Når det så kommer til spørgsmålet om, hvad dette implicerer med hensynet til forholdet mellem Rusland og Vesten og til spørgsmålet om START-aftaler osv., så synes jeg, at både SF og Enhedslisten bør gøre sig klart, hvilket alternativ de har. Sådan som jeg hører alternativet, så hedder det passivitet, og passivitet kender vi godt fra tidligere perioder i historien. Realiteten er, at hvert enkelt land går sine egne veje, og at

vi derved slet ikke får skabt et sikkerhedssystem for Europa. Er det det, man ønsker?

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Der er straks flere korte bemærkninger, og hr. Villy Søvndal er den første.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Hr. Estrup stillede spørgsmålet, om SF's sikkerhedspolitik fastlægges i den russiske Duma, og hertil er svaret nej. Jeg vil godt fortsætte på et lignende debatniveau og med lige så stor uret spørge, om De Radikales politik fastlægges af USA's Kongres. Svaret ville formentlig blive nej.

Derfor vil jeg foreslå, at vi højner debatniveauet en lille smule, for når det er interessant for denne debat at høre, hvad den russiske Duma sagde, er det, fordi et afgørende punkt for hr. Estrup og for, hvorfor De Radikale kunne godkende dette, var, at det ikke skabte nye skillelinjer. Men skaber det her ikke nye skillelinjer, for at gøre noget, som alle i den russiske Duma siger nej til, betyder, at man ikke kan få ratificeret aftalen om atomnedrustning?

Man kan så sige, at det var den nødvendige pris, men det er da vist nok svært at fastholde det standpunkt selv for en radikal, som siger, at det her ikke betyder nye skillelinjer. Det er da en umulig position.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Principielt skal man selvfølgelig ikke give Rusland vetoret, selv om det faktisk var det, NATO gjorde i 1991 og 1992, da der kom henvendelse fra Lech Walesa, og hvor Wörner, der på det tidspunkt var generalsekretær for NATO, sagde, at man ikke ville optage Polen af hensyn til Rusland. Det ville nemlig være en for stor provokation først af Sovjetunionen og senere af Rusland. Det var NATO's holdning i de første år efter den kolde krigs ophør. Der accepterede man, at Rusland også have en reel betydning.

Det, som hr. Estrup lægger op til med sine polemiske bemærkninger, er jo det at sige: Jamen så lad os tage en konfrontation med Rusland.

De skal selvfølgelig ikke have vetoret. Det kan vi hurtigt blive enige om. Men skal alternativet være en konfrontation? Hvorfor ikke en forhandlingsløsning? Det var det, man gjorde i 1990, da man fik Sovjetunionen til at acceptere det genforenede Tysklands indtræden i NATO,

og det indgår i traktaten som en traktatlig forpligtelse, at området mellem Elben og Oder permanent holdes fri for atomvåben og fremmede styrker.

Man har overhovedet ikke i forbindelse med denne her udvidelse været villig til at påtage sig en traktatlig forpligtelse. Det, som Folketinget nu skal ratificere, er en blankocheck. Der er altså en betydelig forskel, og det kalder jeg konfrontation.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne bede hr. Jørgen Estrup om at besvare mit spørgsmål.

Vi ved jo, at allerede første runde af denne proces – som hr. Estrup kalder den, hvor den første udvidelse med de tre lande er det første skridt, derefter kommer altså en anden og måske tredje runde med yderligere optagelse af lande – fremkalder en væsentlig forværring af forholdet mellem Rusland og Vesten.

Det vil hr. Estrup formentlig ikke bestride. Men mener hr. Estrup på den baggrund, at man skal fortsætte med en anden runde, som yderligere vil forværre forholdet mellem Rusland og Vesten, som yderligere vil umuliggøre atomvåbenfrihed, og som yderligere vil umuliggøre nedrustningsaftaler? Og er hr. Estrup indstillet på, at denne såkaldte proces bare skal fortsætte, indtil forholdet mellem Rusland og Vesten er fuldstændig ødelagt, og vi er tilbage i den kolde krig? Jeg forstår slet ikke, hvordan hr. Estrup kan betrede en sådan vej.

Så taler hr. Estrup om, at vi andre skulle være passive. Jamen vi stiller forslag om sikkerhedsordninger med atomvåbenfri zoner – også garanteret af stormagter osv. – således at der kan skabes en ægte sikkerhed, hvor alle europæiske lande er med, og som forhandles i OSCE osv. osv. Det er dog på det nærmeste frækt at beskyldte os andre for passivitet.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det er jo lige før, at jeg skal til at beklage at have været fræk, men det vil jeg nu ikke.

Jeg vil derimod starte med at sige til hr. Søvndal, at hvis vi skal til at snakke om niveauet i debatten, så var det altså ikke mig, der inddrog Dumaen og Dumaens udtalelser, og hvilken vægt man skulle tillægge dem. Det var derimod et spørgsmål, om man kunne tage Dumaens udtalelser som udtryk for, hvilken holdning

man skulle indtage i dette spørgsmål om NATO's udvidelse.

Efter min mening er Dumaen kun én blandt flere stemmer, som skal høres i denne sammenhæng. Der er nemlig også andre stemmer i Rusland, som skal høres. Men der skal så sandelig også høres stemmer i Europa som helhed, og det er først og fremmest det, det drejer sig om. Hvis man vil noget for Europas sikkerhed, så skal man ikke, hvilket jeg heldigvis fik bekræftet af både hr. Søvnal og hr. Gert Petersen, give noget land vetoret. I så fald får man ingen sikkerhedsordning.

Jeg vil gerne understrege, at når NATO har fastslået, de enkelte NATO-lande har samtykket, og de nye ansøgerlande, som ikke kommer med i denne her omgang, også opfatter det på den måde, at dette er en fortsat proces, så kan man altså ikke begynde at snakke om, at nu er dagsordenen nye skillelinjer! Det vil være svært på forhånd at vide præcis, hvordan en proces ender, og det er ikke altid, at de intentioner, man har, rent faktisk lykkes, men at det ikke skulle være en dagsorden, der hedder et udelt Europa, synes jeg er lige stærkt nok at påstå.

Hvad angår hr. Gert Petersens spørgsmål om konfrontationen med Rusland, så forstår jeg det ikke. Når man har en situation, hvor man har nedsat et forhandlingsorgan med Rusland, og hvor man har lavet en aftale med Rusland, så kan man da ikke kalde det en konfrontation, for man forhandler jo netop.

Og endelig til hr. Keld Albrechtsen: Det er og bliver en påstand, at dette skulle være en proces, som fører til en væsentlig forværring af forholdet mellem Rusland og Vesten.

Jeg ser det overhovedet ikke på den måde, men jeg ser godt, at der er interesse modsætninger, som med tiden skal forsøges forenet, og at det ikke er nemt. Det er det, vi hører, men ikke en forværring af forholdet.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Så er vi tilbage til ordførerrækken. Det er fru Annette Just.

Annette Just (FP):

Der er vist ingen, der er i tvivl om, at Fremskridtspartiet er et hundrede procent tilhænger af NATO og af NATO's udvidelse. Så med beslutningsforslaget har vi overhovedet ingen problemer.

Det eneste, vi kan sige af negativt – og det kan vi jo til gengæld godt sige – er, at vi mang-

ler nogle lande. Vi mangler Estland, Letland, Litauen og måske Rumænien og Slovenien. Men det muligst kunst var at få Polens, Tjekkiets og Ungarns største ønske, netop at blive optaget i NATO, igennem. Og jeg er stolt af at være medlem af et parlament, som forhåbentlig kan blive det første land til at ratificere denne her udvidelse af NATO.

Men nu gælder det jo om at sikre sig, at dette kun er, som det er blevet sagt så mange gange, den første bølge af udvidelsen. Derfor er det op til ikke blot vores udenrigsminister, men også vores forsvarsminister, at arbejde så godt, det overhovedet kan lade sig gøre, for at vi kan få udvidelsen til at blive en kontinuerlig, fortløbende proces.

Jeg mener, at det er utrolig vigtigt, at Danmark på alle mulige og umulige måder bliver ved med at samarbejde med de tre baltiske lande, som vi har gjort indtil nu, og som vi fortsætter med at gøre ikke kun på det militære uddannelsesmæssige område i PFP i det tidligere Jugoslavien, hvor vi har samarbejdet, men også på så mange andre områder for at hjælpe de tre lande til at kunne blive en naturlig del af NATO og med tiden også af det økonomiske samarbejde, vi har i Europa.

Men det er også vigtigt, at vi hjælper, så godt vi nu kan klare det – vi er et lille land – lande som Rumænien, der har gennemgået den store revolution og fået demokrati, og som er på rette spor, og at vi får sådan et kæmpe land til at forstå, at vi også ønsker at tale deres sag. Det samme gælder Slovenien, som vi jo i virkeligheden mange gange – undskyld, jeg siger det – glemmer en smule, for det er der så mange andre, der taler om, og så behøver Danmark det jo ikke.

Men er det ikke vores forbandede pligt at blive ved med at sige: Der er i hvert fald fem lande, som vi nu skal tale for og prøve at få det samarbejde med, som vil gøre det muligt, at de kommer med i den næste udvidelsesbølge?

Så vil jeg ganske kort sige om den debat, jeg har siddet og lyttet interesseret til, hvor SF og Enhedslisten mener, at hvad der er blevet sagt i Dumaen og fra Dumaens side til de danske politikere, der var med Forsvarskommissionen ovre og se på og tale med Dumaen og præsidentens folk, næsten er vigtigere for Europas fred end at lytte til de folk, der er i de nye demokratier, i de nye lande, i de nye frigjorte lande, som gerne vil være med i NATO og være

med i det sikkerhedssamarbejde, vi har i NATO:

Jeg synes, det er en hån mod Polen, Ungarn og Tjekkiet, at vi har to partier i Danmark, som tør sige, at det er vigtigere at lytte til, hvad Dumaens folk, som i øvrigt næsten alle sammen er tidligere eller nuværende generaler, siger, end til, hvad de frie befolkninger og deres demokratisk valgte parlamenter har besluttet. Det synes jeg er en hån, og jeg er flov over at sidde i parlament sammen med to partier, der i den grad tilhører den gammelkommunistiske betonsocialisme.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Der er et par korte bemærkninger. Hr. Villy Søvnald.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

På trods af at det selvfølgelig kan blive pinligt at forlænge flovheden, vil jeg stille et enkelt analytisk spørgsmål.

Når nu fru Annette Just laver det kæmpestore NATO med alle lande på nær Rusland og henviser til de nye demokratier, så forstår jeg på fru Annette Just, at Rusland ikke er et nyt demokrati. Er det rigtigt opfattet? Er det rigtigt opfattet, at Rusland i modsætning til de andre lande ikke repræsenterer demokratiske træk overhovedet? Har fru Annette Just overset, at der har været frie valg til præsidentposten, at der har været frie valg til Dumaen, at der er en forholdsvis fri og velfungerende presse?

Jeg har derfor bare det enkelte forståelses-spørgsmål: Hvorfor tilhører Rusland ikke kredsen af nye demokratier? Hvad er det, fru Annette Just er så vred på Rusland over, og hvorfor skal det så gå ud over os andre syndige?

Jeg tror, det er første gang i mit politiske liv, jeg er blevet beskyldt for at være gammelkommunist. Det må igen skyldes et helt fundamentalt ukendskab til hele SF's historie og SF's ståsted, hvis man mener det. Må jeg gøre opmærksom på, at SF's hele dannelse hænger sammen med et opgør med gammelkommunismen efter invasionen i 1956. Jeg tror, fru Annette Just skal bruge meget tid det næste par dage til at studere nyere dansk historie.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Jeg er bange for, at taletiden for korte bemærkninger ikke levner plads til lange historiske udredninger. Så er det hr. Keld Albrechtsen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, der er en ting, fru Annette Just har misforstået ret grundigt. Det er i hvert fald sådan for Enhedslistens vedkommende, at vi ikke har deponeret vores holdning hos noget lands parlament, hverken hos Senatet eller Dumaen eller det polske parlament eller for den sags skyld hos flertallet i den her forsamling.

Nej, det, vi tager i betragtning, er ganske enkelt: Hvad er fornuftigt at gøre i en situation, hvor vi med hundrede procents sikkerhed ved, at hvis man fortsætter denne proces, som hr. Estrup var inde på, med en kæde af NATO-udvidelser, så ødelægger man forholdet mellem Rusland og Vesten?

Så kan man diskutere, om det er fornuftige reaktioner fra russisk side. Man kan diskutere, om det er det ene eller andet synspunkt, man skal tage hensyn til, men man kommer ikke uden om den kendsgerning, at man skaber et nyt opsætningsforhold, som kan lede frem mod en ny kold krig.

Så jeg vil bare i al beskedenhed gøre fru Annette Just opmærksom på, at vores synspunkt baserer sig på en fornuftsmæssig analyse af, hvad der foregår i Rusland og i Vesten. Vi sammenholder disse ting med hinanden og drager vores konklusioner – vores egne konklusioner.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er jo altid glædeligt, at hr. Keld Albrechtsen selv synes, han er fornuftig. Det mener jeg måske ikke han er på det her punkt, for den frygt, som hr. Keld Albrechtsen mener der vil opstå, ved at der er modsætninger mellem NATO-udvidelser og, hvad den russiske Duma og andre i Rusland kan finde på at sige, hænger ikke sammen med det, jeg sagde.

Det var nemlig, at de lande, der ønsker optagelse i NATO, er dem, der er blevet taget alvorligt. Det er de demokratier, som vi siger, at vi kan hjælpe. Det er dem, der ønsker optagelse, og hvis hr. Keld Albrechtsen ikke er opmærksom på det, så er det blevet sagt mange gange ved tidligere debatter: Rusland har ikke søgt om optagelse. Rusland er overhovedet ikke på

tale. De ønsker det ikke. De erkender, at det ikke er dér, de hører hjemme. De hører hjemme i OSCE og det samarbejde, der skal være dér.

Når hr. Villy Søvndal med rette gør vrøvl over, at jeg har sagt, han havde en gammel-kommunistisk tankegang, så vil jeg gerne beklage det, for jeg må erkende, at hr. Villy Søvndal selv ikke er særlig gammel. Derudover vil jeg sige, at min påstand var ganske korrekt.

Selvfølgelig erkender jeg, at Rusland er et nyt demokrati. Der er direkte valg. Jeg har selv været valgobservatør, så jeg er ret opmærksom på det. Det behøver hr. Villy Søvndal såmænd ikke tvivle på. Sagen er, at de ikke er enige om noget som helst. Sagen er, at det eneste, de har været enige om, er, at de ikke ønsker optagelse i NATO, og at Dumaen i hvert fald indtil nu kun har givet udtryk for, at de nok selv skal klare ærterne og sikre et for Rusland sikkert militær. Så kan man så diskutere, hvor sikkert det er.

På den måde tror jeg, at jeg har gjort det ret klart, at Fremskridtspartiet ikke af frygt, men af ærbørdighed over for nogle, der ønsker den vestlige sikkerhedsmekanisme, også siger ja til dette beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det er måske ikke præcis så venligt, men jeg vil gerne bidrage til at komplicere fru Annette Justs verdensbillede.

Jeg forstår, at fru Annette Just har den opfattelse, at det aldrig kunne komme på tale, at Rusland ville søge om medlemskab, og at det i hvert fald overhovedet ikke var aktuelt på nogen som helst led. Derfor vil jeg gerne citere, hvad den russiske ministerpræsident Tjernomyrdin var citeret for i Politiken den 2. februar sidste år, hvor han udtalte:

»Rusland ønsker at blive medlem af NATO med fuld stemmeret.«

Det er bare til eftertanke for fru Annette Just. Jeg ved godt, at det vil tage et par dage at for-døje det, men jeg vil så samtidig minde fru Annette Just om, at det kan bekræftes, hvis man læser debatten sidste år, at der var et overvældende flertal her i Folketinget, som sagde, at når Rusland opfyldte forudsætningerne, herunder på det demokratiske plan, så kunne det være en helt naturlig proces, at Rusland var med, og at processen på ingen måde udelukkede Rusland.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

På baggrund af den debat, der har udviklet sig, føler jeg også behov for at understrege, at Socialdemokratiet har den opfattelse, at vi er midt i en procesudvikling. Jeg sagde i mit første indlæg, at dette er kodeordet. Ingen i vores Europabillede er på forhånd pr. definition udelukket. Det er skakbrikker, der står på et stort skakbræt, og de kan flyttes, og de bliver flyttet i de kommende år.

Procesudviklingen er nødvendig grundet det eksisterende moderne trusselsbillede, som vi opererer inden for. Procesudviklingen er nødvendig og ønsket af mange lande, og vi ønsker også at understøtte den procesudvikling. Som hr. Jørgen Estrup på et tidligt tidspunkt var inde på, kan vi ikke vide, hvor den proces slutter, eller i hvilken retning den udvikler sig, men vi vil gerne være med til at facilitere den.

Og sidst, men ikke mindst vil jeg også gerne understrege, at her drejer det sig altså om lande, som med en suveræn regering, folkevalgt, både i Polen, Tjekkiet og Ungarn ønsker medlemskab i en organisation. Så vil SF og Enhedslisten ikke acceptere, at de skal være medlem af den organisation. Det mener jeg sådan set ikke rigtig tilkommer dem. Det tilkommer os at give den opbakning, de regeringer har bedt om, og det vil Socialdemokratiet gerne medvirke til.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Blot et svar til hr. Jørgen Estrup, som gør mig opmærksom på, at Tjernomyrdin i foråret sidste år fik sagt, at det kunne da tænkes, at Rusland også ville være medlem af NATO. Som hr. Jørgen Estrup også er opmærksom på, så var der bl.a. en præsident, hr. Jeltsin, som sagde, at det syntes han ikke var nogen god idé. Og hr. Estrup var, så vidt jeg erindrer, også med i Dumaen, da vi var derovre med Forsvarskommissionen, hvor det ganske klart og tydeligt blev sagt, at Rusland ikke havde nogen intentioner om at blive medlem af NATO.

Selv om jeg absolut ikke vil sige, at det ikke kan ske i løbet af de næste 100 år, at Rusland ønsker medlemskab af NATO, tvivler jeg lidt på, at det bliver sådan lige det første par år.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Og så går vi videre i ordførerrækken. Hr. Keld Albrechtsen.

Keld Albrechtsen (EL):

Desværre tyder alt på, at beslutningen om optagelse af tre nye lande i NATO vil være en fejltagelse af historiske dimensioner, som vil betyde afslutningen på den desværre temmelig kortvarige periode, som vi har oplevet i Europa efter Murens fald, hvor der var en mulighed for stadig væk at få et helt og udelte Europa med en fortsat nedrustning, en fortsat udbygning af atomvåbenfri zoner, en fortsat afvikling også af konventionelle våbensystemer.

Hvis vi ser på realiteterne bag facaden med de mange flotte og fine ord om processer og fred, og jeg ved ikke hvad, hvad er så dette såkaldte ny NATO egentlig i dag for en organisation?

Ja, ser vi på atomvåben, så ved vi, at USA holder 10.000 mennesker beskæftiget med at udvikle nye generationer af atomvåben, vi ved, at Blairregeringen har besluttet at indkøbe nye atommissiler til sine atomubåde, vi kender alle historien om de franske atomprøvesprængninger, der jo har som formål at sikre en ny teknisk generation af franske atomvåben, og vi ved, hvad Ruslands reaktion på disse ting har været, nemlig at tillægge atomvåben en tungere rolle i Ruslands militærstrategi.

Vi ved også, som fru Helle Degn var inde på for et øjeblik siden, at USA har lavet en ny, sminket udgave af i realiteten den samme atomstrategi, som man har haft hele tiden, nemlig en atomstrategi, som tillader USA's præsident at bruge atomvåben som den første part i en konflikt, den såkaldte førstebrug af atomvåben. Intet er i realiteten ændret i disse doktriner. Det vil jeg gerne bede ministeren bekræfte. Nu har der jo været en foreløbig diskussion om disse nye strategier.

Vi ved også, at der både i USA og i Vesteuropa planlægges nye generationer af krigsfly, som skal sikre, at USA og de vesteuropæiske stormagter fortsat vil forblive militært overlegne. Vi ved, når vi prøver at se situationen fra Ruslands side, at mens man i Warszawapagten stadig havde et militært styrkeforhold, som på det konventionelle område var til gunst for Warszawapagten, så er styrkeforholdet mellem NATO og Rusland i dag 2:1.

NATO er altså militært dobbelt så stærk som Rusland. Efter udvidelsen vil styrkeforholdet blive 3:1, og så kan man derefter regne videre på nye udvidelser, nye våbensystemer, nye fly og nye generationer af atomvåben. Hvordan kan man forestille sig, at man med denne

udvikling, når man kigger ned til realiteterne og kommer ned under festtalerne, skulle kunne undgå, at det udvikler sig til en ny kold krig?

Vores debat her i Folketinget er ofte eurocentristisk, og det har den også været lidt i dag. Der er også en global ramme om det her, nemlig at USA udbygger et militært samarbejde med Japan fra den ene side og fremrykker i Europa mod øst. Kina og Rusland vil begge føle sig udsat for pres fra de vestlige alliancesystemer.

Den logiske konsekvens af dette vil naturligvis være en stadig tilnærmelse mellem Rusland og Kina. Jeg tror, at ingen i denne sal endnu har gjort sig klart, hvad det er for en global situation, dette kan føre til, nemlig en situation, hvor de asiatiske stormagter går sammen med Rusland imod Vesten og Japan.

En ny blokdeling af verden kan blive resultatet af denne proces, som man nu har sat i gang her i Europa, og som sideløbende kører på nøjagtig samme vis i Stillehavsområdet med Japan, Sydkorea, Taiwan osv. som aktører sammen med USA, med en ny inddæmning af Kina og Rusland og med en ny modsætning mellem Asien og Vesten som følge af denne udvikling, hvis man ikke tænker sig om.

Jeg vil gerne opfordre til, at man, inden man sætter sin underskrift på ratifikationspapirerne her i Folketinget, i det mindste også prøver at indtænke den globale dimension i det her. Nogle gange tror man jo, at Europa er verdens navle, men her kører et amerikansk spil, hvor der er langt større konsekvenser, end vi har gennemtænkt. Jeg kunne godt tænke mig, at flertallet her i Folketinget ville sætte sig ned og lige overveje disse ting, før man dykker ned i den vesteuropæiske nationalisme, som man nu er på vej ud i.

Arne Melchior (CD):

Hvilken herlig, hvilken lykkelig udvikling: Tre lande, der i årtier, i generationer næsten, har været tvangsindlagt i Warszawapagten, er på deres demokratiske vej ved at indtræde i verdenshistoriens største og længstvarende fredsbevarende organisation, nemlig NATO. Det er virkelig noget at fryde sig over. Når der er noget at klage over, når der er noget at være sur over, hører man altid så meget om det. Lad os dog hengive os til den glæde, det her betyder for os alle sammen, for vores nattesøvn og for vores glæde, når vi har åbne øjne om dagen.

Selvfølgelig havde CD også gerne set de baltiske stater med. Det kommer jo også nok, men jeg vil da godt give udtryk for, at også optagelsen af de tre lande, vi har på dagsordenen i dag, vil bidrage til og er egnet til at give borgerne i disse lande og også en del andre øget tryghed i deres hverdag.

Det kan ikke andet end føre til yderligere morskab at høre de to venstrefløjspartier med deres stribevis af korte bemærkninger i dag sprælle, ja, med et lidt ulogisk billede vil jeg sige, som sardiner i en dåse, der længst har mistet hoved og hale. Det siger jo sig selv, at partier, der altid har været, som er, og som fortsat vil være modstandere af NATO, ikke kan lide det her. Det vidste vi udmærket i forvejen, og der er ikke ét af de argumenter, der er kommet i de talrige indlæg, som har lagt nogen ny viden til denne viden for nogen.

Hr. Keld Albrechtsen talte om atomvåbenfri zoner. Atomvåbenfri, det er steder, hvor atomvåben ikke kan ramme; de er atomvåbenfri. Jeg vil påstå, at optagelsen af de tre stater i NATO overhovedet ikke ændrer noget ved truslen om anvendelse af nukleare våben – ikke forøger den, ikke forringer den, den er uændret. Hr. Søvnald talte oven i købet om kaprustning. Jeg ved ikke, hvor den finder sted, jeg kan altså ikke få øje på det.

Næh, der er kun det at gøre i glæde at svinge med Polens, Den Tjekkiske Republiks og Ungarns flag og selvfølgelig medtage NATO-banneret og Dannebrog. Det er gode nyheder for os alle sammen, og CD tilsiger en hurtig behandling af dette forslag. Jeg er enig med de ordførere, der har været ind på, at det vil være velkomment og lækkert, hvis Danmark er i spidsen i denne sag, og jeg opfordrer de øvrige jaserpartier – og det er jo heldigvis det overvældende flertal – til at bidrage til den hurtige færdiggørelse af denne ratifikation.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu vil jeg gerne spørge hr. Melchior, som jo i hvert fald i andre sammenhænge grundlæggende er et fredsommeligt menneske, om noget centralt. Hr. Melchior ønsker også de tre baltiske lande optaget i NATO. Finder hr. Melchior, at de tre baltiske lande kan forsvares med militære midler? Finder hr. Melchior, at de tre baltiske landes sikkerhed kan ordnes og garanteres ved truslen om indførelse af f.eks. danske, tyske og amerikanske styrker i dette område i en

eventuel konfliktsituation med Rusland? Finder hr. Melchior i ramme alvor, at der kan udkæmpes en krig i dette område, som kan sikre noget som helst andet end en total ødelæggelse?

Det er jo det helt fundamentale spørgsmål, når man diskuterer de tre baltiske landes optagelse i NATO, og jeg håber ikke, hr. Melchior har fantasier eller forestillinger om at skulle sende danske soldater i krig i Baltikum.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det med det fredsommelige kan jeg godt underskrive, og tak for, at hr. Albrechtsen har lagt mærke til det. Det er også takket være NATO, at vi i øvrigt har haft fred i Europa i længere tid, end vore forældre, bedsteforældre, oldeforældre og tiptiptiptipoldeforældre har oplevet det. Takket være NATO har vi den fred og den tryghed.

Svaret på hr. Albrechtsens spørgsmål er selvfølgelig et klart ja. Hr. Albrechtsen er jo ganske bekendt med, at et angreb på ét NATO-land vil være at opfatte som et angreb på hele NATO, og så må det selvfølgelig foretages, som vi ved medlemskab af alliancen har forpligtet os til. Og hvorfor søren skulle vi ikke være med til at forsvare de baltiske lande, hvis vi skal være med til at forsvare andre europæiske lande eller USA? Selvfølgelig kan vi det, og selvfølgelig gør vi det, og selvfølgelig vil vi det, undtagen altså de permanente NATO-hadere.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Har det ikke strejft hr. Melchior, at der kunne være en grund til, at et land som Finland ikke har søgt om optagelse i NATO? At der kunne være en historisk erfaring, som siger hr. Melchior, at hvis man er en meget lille nabo, som bor klos op ad en meget stor militær magt, så er den eneste måde, hvorpå man kan sikre sig en varig og permanent fred, at sikre, at der findes ordentlige og gode, ligeværdige relationer mellem disse to stater, den store og den lille? Men freden kan ikke sikres gennem brug af trusler og våbenmagt fra den lille mod den store. Det er dog elementær logik.

Er hr. Melchior ikke klar over, at hvis de baltiske lande tror, at de fortsat – i hvert fald for de to af landenes vedkommende – kan blive ved med at undertrykke deres russiske mindretal på det groveste og så samtidig forestille sig, at de kan garantere deres egen sikkerhed ved hjælp

af trusler fra Vesten, er de inde på et afgørende skråplan, som aldrig i længden kan føre til en varig sikring af deres forhold?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg skal sige tak til hr. Albrechtsen for, at han på ny gav et bevis på, at han lever i en grum fortid. Han taler om det lille land, der grænser op til det store. Nok er hr. Albrechtsen en ung mand, men han har dog formodentlig hørt om f.eks. nazitiden. Da var Danmark grænsende op til en diktaturstat med de ondeste hensigter, og da var der også mange herhjemme, der følte, at man skulle sørge for gode relationer og venlig optræden og give afkald på al værdighed, al stolthed og al humanisme for at tækkes den store og stærke nabo.

Det er det, som hr. Albrechtsen talte for, at vi skulle blive ved med. Resten af verden, vil jeg sige til hr. Albrechtsen, er blevet klogere.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu synes jeg ærlig talt, at det begynder at blive en anelse groft. Jeg har ikke talt om, at den lille skal tilpasse sig den store, sådan som visse grupper her i Danmark gjorde det i forhold til nazisterne. Her tror jeg, hr. Melchior og jeg er fuldstændig et hundrede procent enige. Jeg har bare sagt, og det var jo også det, som stod klart den 9. april 1940, at det lille land altså ikke kan redde sin sikkerhed med konventionelle militære midler, og derfor tror jeg også, hr. Melchior og jeg kunne være enige.

Men hr. Melchior får det nærmest udlagt sådan, at jeg skulle mene, at man skulle tilpasse sig nazismen eller sådan noget forfærdeligt i den retning. Det håber jeg ikke, hr. Melchior mente, og jeg mener naturligvis heller ikke, at de baltiske stater skal snakke Rusland efter munden eller f.eks. undlade at kritisere forhold i Rusland, som er kritisable. Men jeg mener, at en fredelig ordning for de baltiske stater må indebære en ordentlig behandling af de russiske mindretal, ellers går det før eller siden galt.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det er da rigtigt, at de små stater ikke kunne dengang, Finland kunne ikke i vinterkrigen, som Rusland startede, og Danmark kunne ikke i april 1940, fordi der ikke var et NATO. Østrig,

Tjekkoslovakiet kunne heller ikke, fordi der ikke var et NATO.

NATO's eksistens bremser disse ting. Netop ved at inddrage de små lande i en fælles, overordnet, solidarisk strategi vil de i fremtiden kunne det, og det vil hindre, at den slags overfald overhovedet finder sted. Det er da på tide, at den basale tankegang bag NATO-organisationen går op også for hr. Albrechtsen og hans parti.

Fjerde næstformand (Elisabeth Arnold):

Så er vi tilbage i ordførerrækken.

Hr. Poul Nødgaard.

Poul Nødgaard (DF):

Debatten er jo for eller imod NATO – to partier imod og resten for – og jeg vil på Dansk Folkepartis vegne sige, at vi selvfølgelig er helhjertede tilhængere af NATO, fordi dette organ giver vort land sikkerhed i en krisesituation.

Forsvarsalliancen giver helt naturligt også Danmark forpligtelser, og dem skal vi naturligvis i enhver henseende leve op til, og det er jeg helt sikker på at Danmark også vil gøre.

Nu ønsker man så forsvarsalliancen udvidet med Polen og Tjekkiet samt Ungarn, og vi foretager i dag førstebehandlingen af Danmarks ratifikation af den omtalte traktat.

I Dansk Folkeparti finder vi, at den ønskede udvidelse af NATO er en helt naturlig ting. Her tæller det stærkt – og det synes jeg også man skal have frem i debatten – at de tre lande, vi taler om, har et brændende ønske om at blive medlemmer af NATO.

Debatten har også kørt meget på, hvilke lande der yderligere skal med, og det er da også meget interessant at diskutere, og jeg synes, det er helt i orden, men jeg tror simpelt hen, det kommer til at køre lige så stille derudad, så der i løbet af 1, 2 eller måske 3 år vil komme et antal lande yderligere, og de vil nok komme i to-tre raketter – for nu at blive i forsvarssproget.

Nu mangler vi kun én ting, og det er, at de enkelte lande, der er medlemmer af NATO, ser at få ratificeret denne traktat og få givet USA meddelelse om det.

Og så synes jeg, at vi skal glæde os til den dag, da USA kan meddele alle NATO-landene, at denne sag er bragt på plads og de tre lande kommet ind i det gode NATO-fællesskab. Lad os dog sammen glæde os til dét. Det gør vi i hvert fald i Dansk Folkeparti.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne allerførst sige til hr. Villy Søvndal og hr. Kjeld Albrechtsen, at jeg synes, de i deres indlæg aldeles forsømte at have den dimension med, som en række tilhængere af dette forslag har været meget optaget af, nemlig forholdet til Polen, Tjekkiet og Ungarn.

Både hr. Søvndal og hr. Albrechtsen kredsede til det ulidelige om Dumaen, som om det var det eneste, vi skulle interessere os for, og det er det altså ikke. Det er vigtigt at følge diskussionen i hele det europæiske område og notere sig de ønsker, der jo er – bl.a. i de tre lande, som der her er tale om – om at blive medlem af den vestlige forsvarsalliance.

Og helt galt gik det jo for hr. Albrechtsen, da han skulle beskrive situationen i de baltiske lande.

Hr. Albrechtsen har ved flere lejligheder nærmest optrådt som repræsentant for de mest nationalistiske røster i den russiske Duma, når det drejer sig om omtale af de baltiske lande, og nu sagde hr. Albrechtsen nærmest ordret, at de baltiske lande på det groveste undertrykker den russiske befolkning i disse lande.

Det er en aldeles urimelig beskrivelse, som jeg klart må tage afstand fra.

Hr. Søvndal talte om OSCE.

Må jeg gøre opmærksom på, at OSCE har missioner både i Estland og i Letland, som nøje følger, hvorledes det russiske mindretal behandles, og følger udviklingen i statsborgerlovgivningen i de baltiske lande. Og må jeg også gøre opmærksom på, at OSCE's højkommisær for nationale mindretal, den meget ansete tidligere hollandske udenrigsminister Max van der Stoel er fremkommet med en række anbefalinger til Estland og Letland vedrørende behandling af det russiske mindretal, og at disse to lande er i færd med at gennemføre disse anbefalinger fra mindretalskommisæren.

Derfor må jeg klart tage afstand fra den beskrivelse, som hr. Albrechtsen her kommer med, og som jeg finder er hentet helt ud af den blå luft.

Hr. Søvndal mente, at det, vi skulle gøre, var at yde massiv økonomisk bistand til de nye demokratier.

Det er jeg sådan set enig i er et vigtigt led i Europas politik over for de østeuropæiske lande, og det er faktisk også det, som EU planlægger at gøre: EU har for perioden år 2000-2006 opstillet et samlet bistandsprogram for de cen-

tral- og østeuropæiske lande på 75 mia. ecu, noget, der ligner 600 mia. dkr. over 6 år.

Det er en meget omfattende økonomisk bistand, og det synes jeg er godt, og jeg støtter det helhjertet, og vi vil også prøve at se, om vi ikke kan finde yderligere midler. Men der er altså faktisk en sådan økonomisk bistand under udvikling til de central- og østeuropæiske lande, foruden hvad de enkelte lande selv yder, og Danmark yder jo selv en meget omfattende bilateral indsats.

Hr. Søvndal var meget inde på, at vi skulle udbygge OSCE.

Ja, det synes jeg også, og jeg ikke alene synes det, men vi har faktisk også gjort noget ved det: I vor formandskabsperiode er der sket en betydelig udvikling af organisationen, og det er en stærkere organisation i dag, end da vi startede vort formandskab.

Men jeg synes, hr. Søvndal skylder sig selv at blive klar over, at det er et bærende princip i OSCE – senest bekræftet ved mødet i København kort før jul – at ethvert medlemsland har ret til at vælge sin egen alliance. Det står der faktisk. Det er et af OSCE-principperne, at selvstændige lande selv må vælge deres egne alliancer.

Det er måske ikke alle OSCE-lande, der er så begejstrede for disse formuleringer, men de er altså blevet accepteret og går igen i OSCE's udtalelser. Og det er for mig noget helt væsentligt, når vi skal se på udviklingen i Europa, at fastholde dette princip.

Lad mig understrege det, som flere talere har været inde på: at NATO udtrykkeligt har gjort opmærksom på, at man ikke har nogen planer om og i øvrigt intet behov for at ændre sin gældende atomstrategi i forbindelse med udvidelsen. Med andre ord vil der ikke ske nogen ændringer i NATO's atompolitik som konsekvens af udvidelsen.

Det er meget vigtigt for mig at understrege, at der er tale om et nyt NATO, og jeg vil gerne underbygge dette:

Der er ikke kun tale om, at NATO har indgået samarbejdsaftaler med Rusland og i øvrigt også med Ukraine; der er også tale om, at NATO har udviklet Partnerskab for Fred-aftaler med 27 lande i Europa.

Først NATO-Rusland-Rådet:

Rådet havde sit første møde i september 1997 og sit andet møde i december. Og der er vedtaget en handlingsplan for, hvad det skal beskæftige sig med, og den revideres løbende.

Et stort og jeg tror med tiden meget betydeligt arbejde foregår i NATO-Rusland-Rådet, og jeg anser dette NATO-Rusland-Råd for meget vigtigt for forståelsen af, hvad der faktisk sker i forholdet mellem NATO og Rusland, og hvad der sker med hensyn til Ruslands hele placering i det europæiske politiske billede.

Her har vi skabt os et instrument til udvikling af samarbejdet med Rusland, som kan vise sig at være af meget stor betydning.

Det er rigtigt, at denne aftale ikke er blevet ratificeret i den russiske Duma, men den er jo heller ikke blevet ratificeret her, og det skal den ifølge sit indhold heller ikke.

Partnerskab for Fred-samarbejdet med 27 lande er jo et fuldgodt udtryk for, hvordan NATO har forandret sig: Disse Partnerskab for Fred-aftaler skræddersys for hvert enkelt partnerland. Og det er et gennemgående træk og et meget vigtigt element, at man i partnerskabsaftalerne kan yde bistand til de nye nationer med hensyn til civil kontrol med deres forsvarsstyrker.

Jeg anser det for noget meget værdifuldt, og i det hele må jeg sige, at Partnerskab for Fred-samarbejdet, som blev udtænkt i 1994, har udviklet sig til en meget stor succes og et godt udtryk for, at NATO er blevet en samarbejdsorganisation på tværs af de gamle delingslinjer.

Hr. Keld Albrechtsen fremmaner ved førstebehandlingen af dette forslag en vision om, at nu er vi på vej ind i en stor konfrontation med Rusland.

Jamen hvor milevidt kan man befinde sig fra den politiske virkelighed? Det er jo det modsatte, der sker. På alle mulige leder og kanter er Rusland på vej til at blive integreret i vestlige samarbejdsorganisationer: Rusland er nu med i det, der i gamle dage hed G 7, og som nu hedder G 8. Rusland er med i Europarådet. Rusland er medlem af Parisklubben, der foretager sanering af gæld. Rusland ønsker medlemskab af OECD. Rusland ønsker medlemskab af WTO. Rusland har for nylig indgået en samarbejdsaftale med EU. Rusland er i Østersørådet med i samarbejdet i vores nærregion, Rusland er med i det nydannede Arktisk Råd, og Rusland er også med i Barentssamarbejdet.

Det billede, som tegnes af, at vi er på vej ind i en konfrontation, er altså helt ved siden af og modsvares ikke af nogen som helst realiteter i den politiske verden. Rusland er på vej til at blive stærkt integreret i de vestlige samarbejdsorganisationer. Det er sandheden. Og det er

ikke kun NATO-Rusland-Rådet, der er interessant; der er en lang række andre organisationer.

Og så kan jeg såmænd ikke lade være med også at more mig lidt over den del af hr. Keld Albrechtsens argumentation, der går på, at vi skal være imod dette forslag, fordi Rusland er imod det og det giver konfrontation med Rusland. Men hr. Keld Albrechtsen er jo sådan set også imod EU's udvidelse, selv om den ikke mødes med nogen som helst modstand fra russisk side. Så jeg må konstatere, at det såmænd ikke altid er Ruslands holdning, der dikterer hr. Keld Albrechtsens synspunkter, og det er da en glæde midt i sorgen, vil jeg sige.

Så til spørgsmålet om hele det internationale billede på nedrustningsområdet:

Her vil jeg gøre opmærksom på, både at der inden for det sidste par år er indgået en aftale om forbud mod prøvesprængninger, som også Frankrig har undertegnet – ikkespredningsaftalen – og at der er planer om en START III.

Jeg ved godt, at Dumaen ikke har ratificeret START II endnu, men alligevel eksisterer der jo ganske veldefinerede planer for, hvad man skal gøre i en START III-runde, når den kan komme i gang, og det gør den nok.

Og lad mig også gøre opmærksom på, at der mellem Rusland og NATO er en forståelse om, at man nu skal videreudvikle CFE-aftalerne, altså gennemføre aftaler, der betyder konventionelle styrker på et lavere niveau end det, der er i øjeblikket.

Alt dette er også under udvikling og en del af det samlede billede.

Til sidst vil jeg gerne sige tak til de heldigvis mange ordførere, repræsenterende et meget stort flertal her i salen, som hilser dette forslag velkomment. Og jeg er enig i det, der er fremhævet fra flere sider: at dette er en proces, som Danmark har stor interesse i.

Vi har i øvrigt også arbejdet hårdt for den åbne dørs politik i NATO, og vi finder, at de første ikke skal være de sidste, og at NATO's udvidelse må være en fortløbende proces. Særlig vægt lægger vi selvfølgelig fra dansk side på perspektivet om baltisk medlemskab.

Jeg vil gerne takke. Vi er ved at træffe en beslutning her, som jeg tror bliver til gavn for den europæiske sikkerhed og er en helt naturlig udvikling af den integration af de nye demokratier i de vestlige samarbejdsorganisationer, som er et dominerende træk i den politiske udvikling.

Keld Albrechtsen (EL):

Tak til udenrigsministeren for svarene!

Men der er en ting, som jeg bliver nødt til at reagere på, og det er i spørgsmålet om menneskerettighederne i Estland og Letland, hvor ministeren gik voldsomt i rette med det, jeg har sagt.

Problemet er jo, at det ikke kan blive ved med at gå, at ministeren måned efter måned, ja snart år efter år, bliver ved med fra denne talerstol at påstå, at der gøres fremskridt med hensyn til vilkårene for det russiske mindretal i Estland og Letland, når det vitterlig dokumenterbart er sådan, at disse fremskridt ikke er til at få øje på, og at det i visse tilfælde endda går baglæns, at situationen fortsat er sådan, at i hundredtusindvis af mennesker hverken kan blive erklæret statsløse eller få statsborgerskab i deres eget land og dermed ikke kan få et arbejde eller en uddannelse, og at de programmer, som på papiret skulle sikre, at de en dag kan få statsborgerskab, ikke fungerer.

Jeg kan f.eks. henvise til den rapport, som SiD har sendt til Europaudvalget for ikke ret mange dage siden, og hvori det dokumenteres, hvor grove og alvorlige disse problemer er.

Jeg synes, det er uklædeligt for en dansk udenrigsminister.

En ting er, at man kan tage fejl et stykke tid, men jeg må altså sige, at det kan ikke blive ved, for det er menneskers rettigheder, det drejer sig om, og det er et dybt alvorligt problem, og det fejles ind under gultæppet.

Og jeg begynder snart at stille spørgsmål om, hvorfor det fejles ind under gultæppet, hvis ikke ministeren vågner op og ser den baltiske virkelighed i øjnene.

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal også takke udenrigsministeren for svarene, men jeg har et enkelt spørgsmål.

Jeg vil godt kvittere for det danske formandskabs indsats i Danmarks periode som OSCE-formandsland, men det, der ligger i det, er mere et spørgsmål: Hvad er udenrigsministerens langsigtede vision om OSCE's rolle? Hvad er den langsigtede vision? Netop fordi man har gjort et godt stykke arbejde, er det vel også nærliggende at indvi os andre i, hvad man har af videre perspektiver.

Så nævnte udenrigsministeren som afslutning den åbne dørs politik, altså sandsynligheden for, at de baltiske lande er med om nogle år. Jeg vil godt spørge udenrigsministeren:

Hvor stor er efter udenrigsministerens opfattelse sandsynligheden for, at de baltiske lande er med om 5 eller 10 år? Tror udenrigsministeren, at de baltiske lande til den tid er NATO-medlemsstater? Det spørgsmål må være rimelig let at besvare.

Et sidste spørgsmål: Ministeren redegjorde for, at der godt kan laves aftaler på trods af det skærpede forhold mellem Rusland og Vesten, og nævnte tre eksempler, hvoraf de to er ikke-eksisterende. Det er vel det samme som, at når jeg har skudt de tre fugle, der sidder oppe på taget, har jeg skudt tre sammenlagt. Et af de to eksempler, der blev nævnt, var START-III, men det bliver jo ikke til noget, medmindre START-II bliver til noget, og START-II bliver blokeret i den russiske Duma på grund af NATO-udvidelsen. Det andet var CFE-aftalen, hvor der var forståelse; men her er det, som jeg har forstået det, igen NATO's synspunkt, der blokerer, altså ønsket om, at man skal kunne fremføre, og at der ikke skal være loft over, hvor meget man må fremføre. Det er det synspunkt, der p.t. spærrer i forhandlingen, så vidt jeg har forstået diskussionen.

Det vil sige, at man nævner tre ting, hvoraf de to er ikkeeksisterende. Tyder det ikke netop på, at vi har ret, når vi siger, at det bliver svært at lave bindende aftaler?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Det lød helt truende, da hr. Keld Albrechtsen sagde, at nu ville han begynde at stille spørgsmål, men jeg vil gerne sige, at det opfatter jeg ikke som en trussel; det opfatter jeg som et løfte. Lad os endelig få en omfattende diskussion, det er jeg helt klar til, og jeg mener, det tjener debatten bedst at få den underbygget med kendsgerninger.

Til hr. Søvndal: Jeg har ikke ved denne lejlighed gjort noget ud af de langsigtede mål for OSCE, for det er jo ikke noget, der er indeholdt i det forslag, vi her har til behandling. Men jeg kan henvise til vedtagelserne på Københavns-mødet vedrørende sikkerhedsmodellen for det næste århundrede, som efter min mening er et meget godt grundlag for den videre udvikling af OSCE's arbejde med netop denne side af sagen.

Hr. Søvndal var også inde på min omtale af START-III. Jeg ved godt, at START-III forhandlingerne ikke begynder, før START-II er ratificeret, men jeg forudså i min tale, at det vil ske. Det er min opfattelse, det er min vurdering, at

det vil ske. Jeg tør ikke sætte en dato på, men det vil ske.

Endelig med hensyn til CFE: Her er de konkrete forhandlinger ikke gået i gang endnu. Der har været og er internt i NATO et arbejde i gang med at definere NATO's udgangspunkt, og det arbejde er ved at være færdigt. Så kan forhandlingerne starte, og jeg er overbevist om, at disse forhandlinger vil føre til et godt resultat.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 3:

Forslag til folketingsbeslutning om folkeafstemning om NATO-udvidelse.

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.

(Fremsat 8/10 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg er meget tilfreds med, at vi får diskussionen om dette beslutningsforslag om en folkeafstemning samme dag, som vi har førstebehandlingen af forslaget vedrørende NATO-udvidelsen. Så kan vi nemlig få diskuteret disse sager i sammenhæng både her i salen og uden for salen, og det er regeringen meget tilfreds med.

Lad mig sige med det samme, at regeringen ikke deler forslagsstillernes opfattelse af, at der bør afholdes en folkeafstemning om NATO's udvidelse. Der er ingen fortilfælde for afholdelse af folkeafstemninger om optagelse af nye medlemmer i NATO. NATO har, siden allian-

cen blev grundlagt i 1949, udvidet sin oprindelige medlemskreds tre gange: med Grækenland og Tyrkiet i 1952, med Forbundsrepublikken Tyskland i 1955 og med Spanien i 1982. Man kan måske tilmed tale om en fjerde udvidelse, nemlig da Tyskland blev, om jeg så må sige, udvidet med det gamle Østtyskland, og ingen af disse udvidelser blev der holdt folkeafstemning om. Jeg kan også tilføje, at ingen af de øvrige NATO-lande planlægger at afholde folkeafstemninger om den forestående udvidelse.

En eventuel folkeafstemning ville reelt blive en stillingtagen for eller imod Danmarks ratifikation af tiltrædelsesprotokollerne og dermed i realiteten komme til at handle om, hvorvidt Danmark kan godkende Polen, Tjekkiet og Ungarns optagelse i NATO. Det finder jeg ikke er et velegnet tema. Det er jo ikke vores eget medlemskab af NATO, der er tale om at holde folkeafstemning om, det er andre landes medlemskab.

I forbindelse med NATO-udvidelsen er der heller ikke tale om overførelse af beføjelser, som når vi diskuterer EU-spørgsmål. Der er i grundlovens forstand ikke tale om overførelse af beføjelser i forbindelse med NATO. NATO's udvidelse handler primært om at skabe sikkerhed og stabilitet i andre lande, altså at give andre lande den samme sikkerhed og stabilitet, som Danmark har, og ikke om at overføre kompetence til en overstatslig myndighed.

Udvidelsen af NATO's sikkerhedsgaranti til at omfatte de nye lande indebærer naturligvis også en forpligtelse for Danmark, jf. Washingtontraktatens artikel 5 om kollektivt selvforsvar, som siger, at et væbnet angreb mod et eller flere medlemmer af alliancen skal betragtes som et angreb mod alle. Imidlertid fordrer en iværksættelse af artikel 5 en konkret dansk beslutning i hvert enkelt tilfælde; der er ingen automatik indbygget.

Regeringen finder altså ikke, at NATO's udvidelsesbeslutning er et velegnet tema for en folkeafstemning, men jeg ser derimod frem til Folketingets forhåbentlig hurtige behandling af ratifikationsspørgsmålet. Regeringen kan således ikke støtte det fremsatte forslag.

Anna-Marie Hansen (S):

Vi har nu førstebehandlet B 52 om ratifikation af NATO-udvidelsen, og spørgsmålet herefter er, om dette emne skal til folkeafstemning i Danmark, som det er foreslået af SF.